

Миле М. Ракић*

Институт за политичке студије, Београд

Горан Буџак**

Институт за политичке студије, Београд

ГЕОПОЛИТИЧКИ ПОЛОЖАЈ СРБА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ И ИЗБОРИ 2014. ГОДИНЕ***

Сажетак

Традиционално обележје југоисточне Европе да је место мултиетничког сусретања и сукобљавања, империјалних тежњи великих сила на почетку 21. века веома је илустративно баш на примеру БиХ. Мада је српски народ један од европских народа, који је у односу на своју величину дао највеће жртве, од те исте Европе је за узврат награђен казном жртвеног јарца. Није само пут до мира био тежак и мукотрпан процес за српски народ у РС, већ је он и данас суочен са сталном борбом за очување свог националног идентитета. И последњи, седми од грађанског рата, скоро у октобру месецу одржани политички избори у БиХ, по својој суштини ту ништа нису могли да промене.

Кључне речи: Република Српска, мир, велике силе, политички избори, српски национални идентитет.

На самом почетку ове научне анализе значајно је приметити да геополитичка стварност данас Срба у целини, посебно у Републици Српској, не представља ни приближно израз, историјских, легитимних, националних, правно и политички утемеље-

* Виши научни сарадник

** Научни сарадник

*** Овај текст је настао као резултат рада у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете науке и технолошког развоја Републике Србије.

них тежњи српског народа. Традиционално обележје Балкана да је место сусретања, надметања, потенцијалних и стварних конфронтација, ретко да је негде више присутно, него баш на овим босанским просторима.

Босна, како то професор Ненад Кеџмановић каже, само је скраћеница од БиХ¹⁾ створена на згариштима у процесима дезинтеграције југословенске државе, временски непосредно после одласка у музеј старина три велике европске федерације: Совјетског Савеза (СССР), Чехословачке (ЧССР) и југословенске државе (СФРЈ).

Данас док Дамоклов мач евроатлантског савеза надзире Балкан, интересовања и ангажман српских интелектуалаца, најчешће не прати, не у довољној мери тенденције очувања државне суверености Србије, њена трагања за неопходним што чвршћим принципијелним спољнополитичким ослоном, интеграцијом српске нације у целини, стратегијом њеног привредног, друштвеног и културног развоја.

Велика искушења пред којима се српски народ налази не би никако требала да стављају границе између науке и политике. Тим поводом, Добрица Ћосић примећује да српска интелигенција не схвата довољно да је српски народ један од европских народа, који је у односу на своју величину, највише жртава дао за „европску слободу и демократију“, да би од те исте Европе за узврат био награђен казном жртвеног јарца, тј. понижен и сатанизован као народ национализма и ратних злочинаца на крају 20. века. „Та сатанска казна изродила је у једном делу српске интелигенције – српски, кукавички конформизам, духовну и моралну равнодушност која изазива разне видове интелектуалне ентропије и нихилизам.“²⁾

У сваком случају, присутност српских интелектуалаца у правима о геополитици Срба, међународним односима на Балкану и у свету на почетку 21. века, у епохи необузданог евро-атлантског неоимперијализма, је више него незадовољавајућа. Отуда, научни аргументи морали би да буду много више присутни као интелектуално средство борбе и сегмент на пољу пропаганде у стратегији анализе геополитичке животне стварности Срба и српских држава.

1) Ненад Кеџмановић, *Немогућа држава Босна и Херцеговина*, „Филип Вишњић“, Београд, 2007.

2) Добрица Ћосић, *Босански рат*, Београд, Службени гласник, Београд, 2012, стр. 271.

То се посебно односи на данашњу политику међународне заједнице исцрпљивања и асимилације српског етноса у Босни и Херцеговини. Није довољно заступљена научна критичка дистанца кад се ради, кад су данас на делу тако свеобухватни и деструктивни геополитички процеси: „Ради се дакле о антисрпском геополитичком процесу супротном вековној борби и тежњи Срба за национално ослобођење и уједињење на свом етнојезичком и историјском простору. Очигледно је да се ради о усаглашеном деловању спољних и унутрашњих снага на даљем распарчавању српског народа, који у очима Запада представља „продужену руку“ Русије на Балкану.“³⁾

Уплив великих сила на Балкану и постјугословенским просторима је променљива величина и по интензитету и по домашајима. Због тога је неопходан систематски и континуиран интелектуални и научни ангажман како би иза речи медија, иза јавне речи, стајали економски, политички и културни интереси Србије и српског народа и смањио простор за манипулисање.⁴⁾

Република Босна и Херцеговина данас представља нужно зло и све визије о Босни као јединственој грађанској држави иза себе имају интенцију и амбиције асимиловања српског етноса или представљају савремену историјску утопију.⁵⁾

Мултиетничка Босна и Херцеговина због тога уствари и не представља ништа друго, до са позиција силе наметнут вештачки државни модел, модел перманентног потенцијалног конфликта, а не место и израз спонтаног, аутентичног, цивилизацијског сусретања, удруживања и прожимања, односно у политичко-безбедном смислу представља ризик па и претњу за себе, али и за шири регион.

СУБЛИМИРАНА ЕТНОГЕНЕЗА НЕДАВНОГ БОСАНСКОГ МИРОВНОГ ПРОЦЕСА

Мада је амерички преговарач често јадиковао над судбином његове преговарачке творевине, пут до постизања мировног ре-

3) Момчило Суботић, *Идентитет и геополитичка стварност Срба*, Институт за политичке студије, Београд, 2012, стр. 286.

4) Александра Колаковић, „Интелектуалци, српско питање и велике силе (1894-1918)“, зборник *Србија и политика великих сила 1914-2014*, Институт за политичке студије, Београд, 2014.

5) Ненад Кеџмановић, *исто.*

шења и заустављања грађанског рата у бившој Босни и Херцеговини био је изузетно тежак и мукотрпан процес.⁶⁾

Уочи самог избијања суровог грађанског рата у бившој Босни и Херцеговини средином 1992. године, претходили су преговори три националне, културне и верске заједнице под покровитељством Европске заједнице. Сваки евентуални успех преговора Срба, Хрвата и муслимана спречио би грађански рат у којем је касније страдало 250.000 људи, док је два милиона људи било приморано да напусти своје домове.

Нажалост, уследило је проглашење независности и суверености Босне и Херцеговине мимо воље српског народа, што је имало за последицу и проузроковало грађанске сукобе. До овог рата не би дошло да је у фебруару 1992. године, а под председништвом специјалног изасланика Европске заједнице, португалског дипломате Жозе Кутиљера, био остварен било какав успешан договор.

На овом састанку су учествовали Радован Караџић у име Српске демократске странке (СДС), Алија Изетбеговић у име Странке демократске акције (СДА) и Мате Бобан у име Хрватске демократске заједнице (ХДЗ) и значајно је подсетити се да је у Лисабону прихваћен Кутиљеров план, али да су га муслимани по самом повратку у Сарајево једнострано одбацили.

Покренули су и самоиницијативно организовали референдум о суверености и независности БиХ без учешћа српског етноса. С обзиром да су надгласани од стране муслимана и Хрвата, српски народни посланици су напустили рад скупштине, као и прогласили Републику на територијама, које су сматране историјским и етничким простором српског народа и адекватно новим условима формирали сопствени српски парламент.

После тога, приликом обновљених преговора у Лисабону, муслимани су искористили монтирани масакр у улици Васе Мискина у Сарајеву угрозивши безбедност цивилних грађана, а за који је накнадно утврђено да га је, ни више ни мање, организовала сама муслиманска страна, као повод да напусте мировну конференцију.

И на међународној конференцији о бившој Југославији, која је месец дана касније била организована у Лондону, а иначе која је постала и сталан форум све до формирања Контакт групе, вођени

---

6) Горан Буцак, *Нови светски поредак и распад Југославије*, Институт за политичке студије, НИП Студент, Београд, 1999.

су и преговори о могућностима мировног решења босанског конфликта.

Као преговарачи Сајрус Венс у име Организације Уједињених Нација и Дејвид Овен у име Европске заједнице, били су изабрани за коопредседнике конференције. Наименовани коопредседници Венс и Овен су убрзо, тј. крајем 1992. године, предложили и план о будућем уставном уређењу БиХ, којим је била предвиђена децентрализација власти и подела БиХ на 10 провинција, што су иначе почетком 1993. године, проширили на два документа, на документ о уставном уређењу и документ о миру.

Ова понуђена документа Хрвати су тада били спремни да их одмах прихвате и потпишу, Алија Изетбеговић је био незадовољан мапама, да би српски лидер Радован Караџић тражио да се о понуђеним документима, ипак, изјасни Скупштина Републике Српске. Епилог је био да су Хрвати потписали све понуђене документе, Срби документ о уставним принципима и миру, док су муслимани прихватили само понуђене уставне принципе.

У априлу 1993. године Скупштина Републике Српске у Бијељини одбила је понуђени Венс-Овенов план. Да би само неколико дана касније у Атини Радован Караџић, ипак потписао понуђени документ, али га поново на седници Скупштине на Палама српски посланици одбијају.

Почетком јула 1994. године, формирана преговарачка Контакт група је била понудила мировни ултиматум зараћеним етничким странама. Српска скупштина на Палама је и овога пута условно прихватила овај предлог мировног плана, али је познато да је у Женеви послала свој одговор у розе коверти.

На референдуму, који је касније расписала Скупштина РС, била су одбијена понуђена решења о територијалном разграничењу.

У Женеви 8. септембра исте године, министри иностраних послова СР Југославије, Хрватске као и муслиманске владе у Сарајеву, успевају да потпишу први договор око основних уставних и територијалних принципа за поделу Босне и Херцеговине на два ентитета. Да би крајем истог тог месеца министри ова три различита ентитета у Њујорку потписали документ о уставним принципима БиХ, која ће бити подељена на муслиманско-хрватску федерацију и Републику Српску.

Најзад, после тронедељних преговора делегација СР Југославије, Хрватске и делегације босанских муслимана, а које су предводили Слободан Милошевић, Фрањо Туђман и Алија Изетбеговић, у америчкој ваздухопловној бази Рајт Петерсон у Дејтону, савезна држава Охајо, 21. новембра су потписали мировни споразум.

У потписаном споразуму, који иначе има преко 60 страна, прецизно је утврђена територијална подела између Републике Српске и муслиманско-хрватске федерације у односу 49 према 51 одсто. Међународне снаге су, осим задатака раздвајања зарађених снага добиле и низ других овлашћења, као што су разоружавање и демилитаризација, полицијска контрола, надгледање поштовања људских права и повратак избеглица, итд.

На овај начин је у Дејтону призната Република Српска као засебни национални идентитет са заокруженом територијом и властитом управом, али је овим мировним споразумом и стављена блокада националним покретима Срба и Хрвата, тј. њиховим тежњама за уједињење са матичним државама.

О ПОПИСУ СТАНОВНИШТВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ И РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ 2013. ГОДИНЕ

На основу прелиминарних резултата октобарског пописа становништва у БиХ 2013. године утврђено је да „у БиХ: Републици Српској живи 1.326.991 особа, да Федерација има 2,4 милиона становника, а у Брчко дистрикту живи 93.028 становника.

У Републици Српској, најмногољуднији град је Бањалука са укупно 199.191 грађанином. У Кантону Сарајево живи 438.443 особе.

У Федерацији БиХ, највише пописаних особа је у Тузланском кантону - 477.278 особа, а најмање у Босанско-Подрињском кантону - 25.336.

По овим резултатима, пописано је 1.163.387 домаћинстава, од чега у Федерацији БиХ 721.199, у Републици Српској 414.847 и у Брчко дистрикту 27.341. Просечно домаћинство у БиХ има 3,26 чланова и то у Федерацији БиХ 3,29 чланова, у Републици Српској 3,20, а у Брчко дистрикту 3,40 чланова.

Када су у питању станови, према прелиминарним резултатима, у БиХ је пописано 1.617.308 станова и то у Федерацији БиХ 991.384 стана, у Републици Српској 588.241 стан и у Брчко дистрикту 37.683 стана.

У Агенцији за статистику БиХ су навели да се подаци објављују како би се спречиле манипулације пописним резултатима, те да је и Евростат оценио да је попис спроведен успешно.

Директор Агенције Здравко Милиновић је казао да ово нису коначни подаци о броју становника, домаћинстава и станова у Босни и Херцеговини.

Када су у питању општине и градови интересантно је да су у Бијељини пописана 114.663 становника, у Берковићима 2.272, Братунцу 21.619, Добоју 77.223, Гламочу 4.038, Палама 22.282, Требињу 31.433, док Градишка има 56.727 становника. У Вишеграду живи 11.774 људи, Трново има 2.192 становника, Угљевик 16.538, Теслић 41.904, Шамац 19.041, Србац 19.001, а Сребреница 15.242.

- Нама тек предстоји обрада података и скенирање свих пописница - рекао је Милиновић. Он је додао да је завршен најзахтевнији пописни посао у организационом смислу, а то је теренски рад.

- На теренском раду је учествовало 19.266 пописивача, плус 20 одсто резерве, 2.500 општинских инструктора, 625 чланова комисија... - навео је Милиновић.

Коначни резултати пописа биће публиковани сукцесивно, након завршетка обраде података и то у периоду од 1. јула следеће године до 1. јула 2016. године.

У том смислу, интересантно је да када се ради о питању вере и нације Агенција за статистику уз прве прелиминарне резултате није објавила податке о националној и верској припадности. Бошњачке невладине организације тврде да од укупно 3,8 милиона становника у БиХ Бошњаци чине чак 54 одсто, што је у Српској оцењено свесном бошњачком манипулацијом и “надувавањем бројки” како би Босну и Херцеговину приказали искључиво као исламску земљу.

Према подацима из 1991. године, у БиХ је тада живело 4,3 милиона људи. Пре рата Бошњаци су чинили 43 процента становништва, Срби 31 проценат, а Хрвати 17 процената.

Када је реч о грађанима БиХ и Републике Српске који су отишли у иностранство њихов број процентуално изражен износи 7,6 процената становништва

Према подацима Директорке Агенције за статистику Републике Српске Радмиле Чичковић наведено је да је у Републици Српској пописана 1.326.991 особа, односно 35 процената у односу на број пописаних у Босни и Херцеговини.

Она је прецизирала да је од овог броја 7,3 процента или 97.805 особа било одсутно због рада, одласка у иностранство или школовања, а 3,2 процента или 43.064 је привремено присутних чланова домаћинства.

Тако је нпр. у Источном Дрвару пописано 109 грађана, у Петровцу 167, у Источном Мостару 280, у Купресу 320, и то су једине четири општине које имају мање од 1.000 пописаних особа.

Исти извор је изнео податак да је у Републици Српској 7,6 процената чланова домаћинства одсутних у иностранству, док је просечан број пописаних лица по домаћинству 3,2. Број домаћинства која се баве пољопривредном производњом 131.586, односно 32 процента⁷⁾.

Чини се неопходним на овом месту навести различита тумачења и ставове о попису 2013. године од стране истакнутих дневних новина у Федерацији БиХ и Републици Хрватској, али и невладиних организација које су пратиле попис.

„Слагали су се једино у томе да у БиХ живи око 3,8 милиона становника, да Срба има исто толико колико их је било и на попису 1991. године – око 30 процената.

Према незваничним подацима невладиних организација чији су представници током пописа у БиХ пратили рад пописивача тврди се да је први послератни попис показао да у тој држави живи између 3,7 и 3,8 милиона становника, од којих готово 50 процената чине Бошњаци, 30 процената Срби и 20 процената Хрвати. Према истим подацима, припадника мањинских народа, које Устав БиХ препознаје као „остали“, има два процента. ТВ БиХ 1, позивајући се на исти извор, изнела је податак да је у Републици Српској пописано између 186.000 и 205.000 Бошњака. Незанемарљив је број становника који се изјаснио национално и као Босанци и Херцеговци.

7) Милан Филиповић, <http://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:462300-Popis-u-BiH-U-Republici-Spskoj-zivi-1326991-osoba>

Загребачки „Вечерњи лист“ навео је да у БиХ живи 13 процената мање становништва у односу на попис из 1991. године, при чему су Бошњаци и Срби остали на готово идентичној заступљености, а број Хрвата је опао за три до пет процената. За разлику од Хрвата, Бошњаци могу да буду задовољни, јер их, како су проценили, сада има више у односу на предратних 43 процента. Број Хрвата у БиХ је опао на 560 са 780 хиљада, колико их је било у претходном попису 1991. године. Иначе, према попису из 1991. године у БиХ је живело 4,377.033 становника⁸⁾.

ИЗБОРИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ И РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ ОДРЖАНИ 2014. ГОДИНЕ

Седми избори од краја грађанског рата у босанско-херцеговачкој конфедерацији нису донели никакве битније политичке промене.

На изборе је изашло око 55 посто од укупног броја бирача, али у закључцима страних политичких аналитичара Гардијана и већине новинарских агенција са Запада бирачи су одлучили да изађу на изборе, али и да ништа битније не мењају у свом друштвеном и државном амбијенту. Став је ових страних новинарских агенција да ће ова босанска држава заувек остати сиромашна, роб традиције и ентитетски разједињена.⁹⁾

Бошњаци су и на овим изборима највише гласали за Странку демократске акције (СДА), Хрвати за Хрватску демократску заједницу (ХДЗ), а Срби за Савез независних социјалдемократа (СНСД). Грађани су поново изабрали Милорада Додика за председника Републике Српске, а Рамиза Салкића и Јосипа Јерковића за потпредседнике.¹⁰⁾

За чланове председништва БиХ изабрани су: Младен Ивањић из Партије демократског прогреса (ПДП), Бакир Изетбеговић (СДА) и Драган Човић из Хрватске демократске заједнице (ХДЗ БиХ).

Грађани су бирали чланове Председништва БиХ, посланике у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ, председ-

8) <http://www.telegraf.rs/vesti/866255-popis-u-bih-srbi-cine-trecinu-bosnjaci-najbrojniji-hrvata-sve-manje>

9) Vesti online/Srpski informativni portal/ Bosna posle izbora, <http://www.vesti-online.com/print444065/Vesti/T...>

10) Zvanični rezultati izbora u BiH, http://www.rtv.rs/sr_lat/news/print/535279

ника и потпредседнике Републике Српске, Народну скупштину РС, Представнички дом Парламента Федерације и представнике у скупштинама десет кантона Федерације.

СНСД Додика и његови коалициони партнери ДНС и СП повећали су своју већину у Народној скупштини РС са 44 на 45 посланика зато што је у њихове редове пребегла и једна посланица коалиције „Домовина“ из редова ХСП, а та коалиција нашла се пред распадом услед интерног сукоба СДА са другим бошњачким партијама.

У влади РС, чију већину чине представници СНСД-а, порастао је утицај Социјалистичке партије, а делимично и ДНС-а, имајући у виду њихове коалиционе „напредњачке савезнике“. Жељка Цвијановић је остала премијер, будући да је изгубила изборну трку са Младеном Иванићем из Партије демократског прогреса (ПДП), а кога је Додик оптужио да је као кандидат РС добио захваљујући гласовима Бошњака.¹¹⁾

Значајно је приметити да и другој страни међуентитетски споразуми за формирање Владе Федерације Босне и Херцеговине нису ишли глатко на релацији политичке усаглашености Странке демократске акције и Демократског фронта Жељка Комшића, у вези поделе министарских и других позиција у извршној власти. Предност ДФ над СДА, ова је у очима бошњачке јавности покушала надокнадити заоштравањем односа са ХДЗ-ом БиХ Драгана Човића. Наравно, планови о брзом формирању извршне власти на нивоу БиХ, као и конкретан програм, који Брисел очекује од новог Савета министара Босне и Херцеговине, постају неостварљиви без сарадње са владама Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

Такође, очекују се и политичке блокаде у процесу одлучивања због актуелног политичког ривалства СНСД-а и Савеза за промене, који ће током наредног мандата представљати део власти на нивоу Босне и Херцеговине.

Било какав програм Савета министара и Декларације Председништва Босне и Херцеговине о спровођењу „еврореформи“, по природи ствари, за претпоставити је да ће наилазити на препреке уставне природе, због тога што се већина надлежности налази у

11) Слободан Дурмановић, (Рас)кораци у процесу формирања власти у БиХ – РС у предности, Федерација на чекању, <http://www.nspm.rs/sudbina-dejtonske-bih-i-republika-srpska/raskoraci-u-procesu-formiranja-vlasti-u-bih/stampa-html>

ентитетима и кантонима у Федерацији Босне и Херцеговине. Може се очекивати да ће Додик као председник и Влада Републике Српске оспоравати сваку одлуку Савета министара БиХ, коју буду сматрали неодговарајућом или штетном за Републику Српску.

С тим у вези, треба се подсетити да је Влада Републике Српске већ и наговестила да нема намеру да у скорије време донесе нови закон о раду, и поред тога што је доношење таквог закона кључно за програм назван Споразум за раст и запошљавање, који је израдила баш Европска унија и наметнула га као један од најзначајнијих захтева новом Савету министара Босне и Херцеговине. Када се врши анализа политичких избора значајно је подсетити се да ускоро, тј. за две године долазе и нови локални избори.

ГЕОПОЛИТИЧКИ ПОЛОЖАЈ СРБА У БИХ НА ПОЧЕТКУ 21. ВЕКА

Квалитативна научна анализа геополитичког положаја Срба данас у Босни и Херцеговини представља зависно променљиву величину од геополитичког положаја Срба и српских земаља на Балканском полуострву, као и од самог односа и домета у деловању међу великим силама на овим животним просторима.¹²⁾

Познати научник Милан Брдар, када анализира односе у савременој светској заједници, у праву је када истиче да је Западна Европа од Другог светског рата до данас колонија Сједињених Америчких Држава, али је неопходно напоменути да ту хијерархија западне империјалне моћи на почетку 21. века не престаје, тј. није завршена.

На Балканском полуострву и у Европској унији Немачка је опет доминантна држава и сила. Све научне расправе о мултиетничкој Босни и Херцеговини објективно и не могу да заживе, баш због тога што она, уствари, по својој суштини и није мултиетничка, јер њени етнички идентитети су неаутентични и несамостални.

Висок је и континуиран мање-више уплив међународног утицаја и фактора: турског кад се ради о муслиманима, немачког кад се ради о Хрватима и руског кад се ради о Србима.

---

12) Александар Саша Гајић, „Србија и геостратешки интереси великих сила 1914. и 2014. године“, зборник *Србија и политика великих сила 1914-2014.*, Институт за политичке студије, Београд, 2014.

Кад се полази од ових осведочених чињеница, унитаризација Босне и Херцеговине, асимилација Републике Српске, тенденције укидања ентитета и кантона, сталног оспоравања и кршење Дејтонског споразума, итд., у својој суштини представља једну међународну тенденцију. Због тога је значајно имати у виду да се потискивање и укидање легитимних историјских права на територије, као и легалних међународних права српског етноса и субјекта у БиХ, данас у целини на Балканском полуострву, врши са позиција геополитике моћи. Основне узроке оваквом стању треба, преваходно, тражити у чињеници да однос између сва три ентитета у Босне и Херцеговине не изражава односе и није пројекција односа моћи међу великим силама и израз је политичко-безбедносно нестабилног региона на микро и макро геополитичком аспекту.

Српски национални идентитет и фактор постаје унапред јерес по себи као проруски, уствари по свом *архе* и *телосу* традиционално антиимперијални субјект. Због тога Босна никако не може постати место мултиетничког сусретања, тј., све визије о њој као јединственој грађанској држави не само да морају да сачекају, како то тумачи Ненад Кеџмановић,¹³⁾ и не само да су утопијске, већ су историјски, етнички, културно, државно, геополитички потпуно неоствариве.

Јован Цвијић у својој брошури „Анексија Босне и Херцеговине и српско питање“¹⁴⁾ износи његов познати став да ако се већ Босна и Херцеговина не може присајединити Србији и Црној Гори, што би по њему било најисправније, онда јој треба бар омогућити такав међународни положај да се може самостално, слободно и у националном интересу развијати. Нажалост, морамо да констатирамо да Срби на крају 20. века у процесима дезинтеграције југословенске државе у оквиру стратегије решавања „српског питања“ нису успели да остваре ниједну од ове две алтернативе.¹⁵⁾

Традиционална маргинализација, дезинтеграција, поготово окупација српских етничких животних простора ремети равно-

13) Ненад Кеџмановић, *исто.*

14) Јован Цвијић, *Анексија Босне и Херцеговине и српско питање*, Београд, 1908. (репринт издање)

15) Мира Радојевић, Љубодраг Димић, *Србија у Великом рату 1914-1918.*, Београдски форум за свет равноправних, Српска књижевна задруга, Београд, 2014.

тежу снага на Балкану и у Европи, и доводи до нових изазова и искушења и доводи у опасност и балкански и европски мир.¹⁶⁾

Република Српска данас скоро двадесет година после Дејтонског споразума непрекидно се бори за своју државност и аутономност.¹⁷⁾

Босна и Херцеговина данас не представља израз историјских, националних, културних и политичких тежњи српског народа, она је место сталног геополитичког надметања, место зле судбине, животни простор који стално има тенденцију да постане место директне или посредне конфронтације. Мада, „дипломатска грешка“, Босна је пример савремених западних империјалних цивилизацијских мисија, а посебно је у непосредној вези са новим продром германизма на Балкан.¹⁸⁾

Када је реч о односу Републике Српске и евроатлантских интеграција, макар и сентенцијално је неопходно указати на теоријску и објективно практичну деликатност ове теме. Дакле, интеграције и дезинтеграције су, како је показала недвосмислено савремена српска историја, веома значајан метод и инструмент геополитике очувања и ширења моћи. Реч је о познатим и доказаним субјектима хегемонизма и доминације, а иза формалног позива на интеграцију, најчешће де факто стоје планови о асимилацији и неокOLONIZацији. Светом у коме живимо влада мимикрија, а сваким даном нагомилавају се изазови и противречности. Прича како евроинтеграције доносе благостање и просперитет много подсећа на причу о ђаволу и Светом писму: „И ђаво може цитирати Свето писмо за своје потребе“ (Шекспир).

ЛИТЕРАТУРА

- <http://www.telegraf.rs/vesti/866255-popis-u-bih-srbi-cine-trecinu-bosnjaci-najbrojniji-hrvata-sve-manje>
- Vesti online/Srpski informativni portal/ Bosna posle izbora, <http://www.vesti-online.com/print444065/Vesti/T...>
- Zvanični rezultati izbora u BiH, http://www.rtv.rs/sr_lat/news/print/535279

16) Димитрије Ђорђевић, „Аустро-српски сукоб око пројекта Новопазарске железнице“, *Историјски часопис*, књ. 7, 1957.

17) Момчило Суботић, „Геополитичка стварност Срба“, зборник *Србија политички и институционални изазови*, Институт за политичке студије, Београд, 2008.

18) Милорад Екмечић, *Ратни циљеви Србије 1914.*, Београд, 1973.

- Буџак мр Горан, *Нови светски поредак и распад Југославије*, Институт за политичке студије, НИП Студент, Београд, 1999.
- Гајић Саша Александар, „Србија и геостратешки интереси великих сила 1914. и 2014. године“, зборник *Србија и политика великих сила 1914-2014.*, Институт за политичке студије, Београд, 2014.
- Дурмановић Слободан, (Рас)кораци у процесу формирања власти у БиХ – РС у предности, Федерација на чекању, <http://www.nspm.rs/sudbina-dejtonske-bih-i-republika-srpska/taskoraci-u-procesu-formiranja-vlasti-u-bih/stampa.html>
- Ђорђевић Димитрије, *Аустро-српски сукоб око пројекта Новопазарске железнице*, Историјски часопис, књ. 7, 1957.
- Екмечић Милорад, *Ратни циљеви Србије 1914.*, Београд, 1973.
- Кеџмановић Ненад, *Немогућа држава Босна и Херцеговина*, „Филип Вишњић“, Београд, 2007.
- Колаковић Александра, „Интелектуалци, српско питање и велике силе (1894-1918)“, зборник *Србија и политика великих сила 1914-2014*, Институт за политичке студије, Београд, 2014.
- Милан Филиповић, <http://www.novosti.rs/vesti/planeta.300.html:462300-Popis-u-BiH-U-Republici-Srpskoj-zivi-1326991-osoba>
- Радојевић Мира, Димић Љубодраг, *Србија у Великом рату 1914-1918.*, Београдски форум за свет равноправних, Српска књижевна задруга, Београд, 2014.
- Суботић др Момчило, „Геополитичка стварност Срба“, зборник *Србија политички и институциони изазови*, Институт за политичке студије, Београд, 2008.
- Суботић Момчило, *Идентитет и геополитичка стварност Срба*, Институт за политичке студије, Београд, 2012.
- Ћосић Добрица, *Босански рат*, Београд, Службени гласник, Београд, 2012.
- Цвијић Јован, *Анексија Босне и Херцеговине и српско питање*, Београд, 1908. (репринт издање).

*Mile M. Rakic
Goran Budzak*

GEOPOLITICAL POSITION OF SERBS IN THE REPUBLIKA SRPSKA AND 2014 ELECTIONS

Resume

Nowadays modern geopolitical reality of Serbs, both in general and individually, when it comes to geopolitical

status of the Serbs in the Republic Srpska cannot even slightly reflect any historically, nationally and political aspirations and interests of Serbian people. Balkan has been a place of meeting of different civilizations, but nowadays, before all, it is a zone of competition of great powers and also the zone of occupation or unstable security situation.

Although a famous international negotiator, late Richard Holbrook, often publicly lamented over the fate of his negotiating position when it was the word about the creation of Bosnia and Herzegovina, it is a historical fact that the road to achievement of peaceful solution, the road of stopping civil war, was an extremely difficult and painstaking process. International community, the United States of America and the European Union, had a significant role in war and peace processes of disintegration of Yugoslav regions and formation of new geopolitical reality.

It is a fact that the war would not occur had it been achieved a peaceful agreement among the Serbs, Muslims and Croats in February of 1992 under presidency of a special envoy of the European Union, Portuguese diplomat Jose Cutileiro, the civil disaster would not have taken lives of 250.000 people and over 2 million of people would not have been forced to leave their homes. Seventh elections since the end of the civil war did not bring any significant political changes. In political elections held on 12 October 2014 55 percent of total number of voters voted, just as it was expected. Bosniaks again voted for the Party of Democratic Actions (SDA), the Croats voted for the Croation Democratic Union (HDZ BiH) and the Serbs voted for the Alliance of Independent Social Democrats (SNSD). Citizens of the Republika Srpska elected Milorad Dodik (SNSD) again for their President.

Scientific analysis of the geopolitical position of the Serbs in Serbian lands on Balkan today, especially in Bosnia and Herzegovina, is a dependent variable - depending on their geopolitical position and the relation of the Serbs with other ethnic communities as well as depending on actual relations between great powers.

Basically unitarization of Bosnia and Herzegovina, general trends of depriving of power of the Republika Srpska and its assimilation and violation of the Dayton Agreement originate in one tendency in international relations to repress the Serbs and deny their legitimate rights to their historical and living region as well as to deny the statehood of the Serbian people in modern international relations. Bosnia is an example of modern Western impe-

realistic missions in the world and it is directly related to an inroad of Germanism to the Balkan and East. Taking into consideration integrations and disintegrations and in line with it also Eurointegrations, modern Serbian history, and not only the modern one, has clearly shown that they are not an objective per se, but that they are a significant instrument of geopolitics of expansion of power. Behind a formal call for the integrations of the proven international subjects of hegemony and domination usually there are hidden factual plans of assimilation and neocolonization.

In line with this it is necessary to search for basic causes of current geopolitical state of affairs of the Serbs in Bosnia, before else, in the fact that the relation among three entities in Bosnia and Herzegovina is not a projection of the relation among great powers in Balkan. Serbian national identity is most of all exposed to some sorts of tests as temptations and is exposed to attacks as pro-Russian and traditionally anti-imperial international subject. A myth of modern Eurointegrations has been gradually getting close to its end, although almost all states of southeastern Europe have been integrated or perhaps more appropriately to say assimilated into the NATO military alliance and European Union and in political-security sense this myth dangerously threatens the Serbian people by new challenges and historical tests and also by destabilization of the region and even wider area than the region itself.

Key words: Republic of Srpska, peace, major powers, political elections, Serbian national identity.